

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. 1. 1. 1.

دانشگاه پیام نور

دانشگاه پیام نور - مرکز تهران

مرکز آموزش تحصیلات تکمیلی
(گروه علوم تربیتی)

دانشگاه پیام نور - کتابخانه مرکزی	
بخش نشریات	
شماره ثبت	۲
شماره سند	۶۲۸
تاریخ ثبت	۱۴/۱۲/۸۵

پایان نامه :

جهت دریافت درجهء کارشناسی ارشد در رشته برنامه ریزی درسی

عنوان:

نیازسنجی آموزشی - ترویجی دامداران سنتی
شهرستان ورامین

استاد راهنما

دکتر محمد چیدری

استاد مشاور

دکتر بهمن زندی

مؤلف

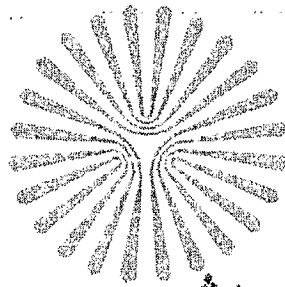
فائزه تاجیک خواری

ماه و سال

۱۳۸۴/۱۱/۱

۱۳۸۷ / ۲ / ۱۱

۱۰۳۸۶۷

دائره ساءم نور
پوهنه

تصويب نامه

پايان نامه تحت عنوان

بررسي نيازهاي آموزشي - ترويجي دامدازان سنتي شهرستان ورامين

تاريخ دفاع : ۸۴/۱۱/۱

نمره نوزدهم درجه عالي

اعضاي هيات داوردان :

۱- آقاي دكتور چندي

استاد راهنما

۲- آقاي دكتور زندی

استاد مشاور

۳- آقاي دكتور ابراهيم زاده

استاد داود

۴- آقاي دكتور زندی نماينده گروه

امضاء هم صاندي

زنده

زنده

زنده

بایسیس از

باتشکر از اساتید محترم که مرا در این تحقیق یاری فرمودند :

استاد راهنمای محترم دکتر محمد چیدری که زحمات بی دریغ ایشان سبب موفقیت بیشتر من در این تحقیق شد .

با تشکر از استاد مشاور دکتر بهمن زندی و استاد داور دکتر ابراهیم زاده بخاطر تمام راهنماییها و تلاششان برای بهتر انجام شدن این تحقیق .

و با تشکر از سایر اساتید و دوستانم :

دکتر فرج الهی، دکتر سرمد، دکتر محسنی، مهندس فرهادیان و مهندس نوروزی .

تقدیم به

به خدای مهربان که همه از او ییم

به دستان خسته پدرم

و

نگاه نگران مادرم

وتنها خواهر و برادرانم .

فهرست مطالب ویوستها

صفحه	عنوان
فصل اول : طرح تحقیق	
۲.....	مقدمه.....
۳.....	تعریف مسئله.....
۵.....	اهمیت موضوع.....
۷.....	اهداف تحقیق.....
۷.....	فرضیات.....
۷.....	محدوده تحقیق.....
۸.....	تعاریف عملیات.....
فصل دوم : مرورادیات	
۱۰.....	مقدمه.....
۱۰.....	تعریف آموزش.....
۱۰.....	نقش آموزش در رشد و توسعه اقتصادی واجتماعی.....
۱۱.....	ترویج.....
۱۲.....	فرایند برنامه ریزی فعالیتهای آموزشی ترویجی.....
۱۳.....	مفهوم نیاز آموزشی.....
۱۵.....	نیازسنجی.....
۱۵.....	ارزیابی نیازهای آموزشی.....
۱۶.....	انواع نیازهای آموزشی.....
۱۷.....	نیازهای آموزشی فراگیران در محدوده روستا.....
۱۸.....	ویژگیهای تعیین نیازهای آموزشی.....
۱۸.....	اصول نیازسنجی آموزشی.....

۱۹.....	روشها والگوهای نیازسنجی
۲۲.....	فرایند مستمر برآورد نیازها در ترویج
۲۳.....	راهکار اجرای نیازسنجی
۲۳.....	اولویت بندی نیازهای آموزشی
۲۴.....	اشاره ای گذرا به تحقیقات انجام شده در راستای
۲۷.....	دامپروری
۲۸.....	روشهای پرورش دام در جهان و ایران
۲۹.....	وضعیت دامپروری در جهان
۳۰.....	ویژگیهای پرورش دام در کشورهای اسلامی
۳۰.....	ویژگیهای دامپروری در ایران
۳۲.....	ابعاد اقتصادی دامداری در ایران
۳۴.....	اطلاعات جمعیتی شهرستان ورامین

فصل سوم : روش تحقیق

۳۷.....	مقدمه
۳۷.....	نوع تحقیق
۳۷.....	فرضیات تحقیق
۳۸.....	جامعه آماری
۳۸.....	تعیین حجم نمونه
۳۹.....	روش نمونه گیری
۴۰.....	روش و ابزار گردآوری اطلاعات
۴۰.....	روش تجزیه و تحلیل داده ها
۴۱.....	روایی پرسشنامه
۴۲.....	اعتبار پرسشنامه

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل اطلاعات

۴۴.....	مقدمه
---------	-------

سن	۴۴
میزان سواد	۴۵
شغل اصلی و فرعی	۴۵
میزان درآمد	۴۷
سابقه دامداری	۴۷
میزان ارتباطات	۴۸
نوع دام	۴۹
عضویت در شوراهای اسلامی	۴۹
شرایط مناسب آموزش	۴۹
شرکت در فعالیتهای آموزشی - ترویجی	۵۰
مفید بودن دوره های آموزشی برگزار شده	۵۰
شیوه های آموزشی سازگار و مناسب با شرایط دامداران	۵۱
فصل برگزاری کلاسها	۵۱
کانالهای دریافت اطلاعات در زمینه دامداری	۵۲
تعداد فرزندان	۵۳
تعداد افراد درگیر در فعالیتهای دامی	۵۳
نیازهای آموزشی افراد مورد مطالعه در زمینه های مختلف دامداری	۵۴
نیاز آموزش بیماریهای دامی	۵۵
نیاز آموزشی در زمینه واکسیناسیون، تزریقات و مصرف صحیح دارو	۵۶
میزان نیاز به آموزش در زمینه مدیریت مرتع	۵۷
نیاز آموزشی در زمینه تغذیه دام	۵۸
نیاز آموزشی در زمینه احداث، بهسازی و نوسازی جایگاه دام	۵۹
نیاز آموزشی در زمینه تولید مثل	۶۰
نیاز آموزشی در زمینه پشم چینی	۶۱
نیاز آموزشی در زمینه اصلاح نژاد و پروراندی	۶۲
بخش تحلیلی:	
ارتباط سن و نیازهای آموزشی	۶۴

۶۴..... ارتباط سواد و نیازهای آموزشی

۶۵..... ارتباط بین میزان درآمد و نیازهای آموزشی

۶۶..... ارتباط بین سابقه دانداری و نیازهای آموزشی

۶۷..... ارتباط بین میزان ارتباطات افراد و نیازهای آموزشی

۶۸..... ارتباط بین شغل اصلی و فرعی و نیازهای آموزشی

۶۹..... ارتباط بین تعداد فرزندان و نیازهای آموزشی

۷۰..... ارتباط بین تعداد افراد درگیر در فعالیتهای دانداری و نیازهای آموزشی

مقایسه نیازهای آموزشی افراد بر حسب عضویت یا عدم عضویت در شوراهای اسلامی روستا

۷۱.....

۷۲..... مقایسه نیازهای آموزشی افراد بر حسب شرکت یا عدم شرکت در دوره های آموزش

رگرسیون چند متغیره برای مشخص نمودن متغیرهای تبیین کننده نیازهای آموزشی افراد

۷۳.....

فصل پنجم: بحث، نتیجه گیری و پیشنهادات

۷۶..... مقدمه

۷۶..... خلاصه

۷۸..... یافته های تحقیق

۸۱..... نتیجه گیری و بحث

۸۳..... پیشنهادات

۸۶..... فهرست منابع

۹۷..... پیوستها

فهرست جداول

صفحه

عنوان

جداول فصل دوم:

جدول شماره ۱-۲ آمار تولیدات دامی از سال ۱۳۷۵ الی ۱۳۸۳..... ۳۲

جدول شماره ۲-۲: واردات محصولات و فرآورده های دامی در سال ۱۳۸۲..... ۳۳

جدول فصل سوم:

جدول شماره ۱-۳: آزمونهای اماری مورد استفاده جهت سنجش ارتباط بین متغیرهای مستقل

و وابسته..... ۴۱

جداول فصل چهارم:

جدول شماره ۱-۴: توزیع سنی افراد مورد مطالعه..... ۴۴

جدول شماره ۲-۴: توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه بر حسب میزان سواد..... ۴۵

جدول شماره ۳-۴: توزیع فراوانی شغل اصلی (اولیه) افراد مورد مطالعه..... ۴۶

- جدول شماره ۴-۴: توزیع فراوانی شغل فرعی (ثانویه) افراد مورد مطالعه..... ۴۶
- جدول شماره ۴-۵: توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه براساس میزان درآمد..... ۴۷
- جدول شماره ۴-۶: توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه براساس سابقه دانداری..... ۴۸
- جدول شماره ۴-۷: توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه برحسب میزان ارتباطات..... ۴۸
- جدول شماره ۴-۸: توزیع فراوانی برحسب نوع دام..... ۴۹
- جدول شماره ۴-۹: توزیع فراوانی افراد مورد مطالعه برحسب عضویت در شوراهای اسلامی..... ۴۹
- جدول شماره ۴-۱۰: مفید بودن دوره های آموزشی برگزار شده از دید افراد مورد مطالعه..... ۵۰
- جدول شماره ۴-۱۱: روشهای مناسب آموزشی از دید افراد مورد مطالعه..... ۵۱
- جدول شماره ۴-۱۲: فصل مناسب برگزاری کلاسها از دید افراد مورد مطالعه..... ۵۲
- جدول شماره ۴-۱۳: منابع کسب اطلاعات علمی افراد مورد مطالعه در زمینه دانداری..... ۵۲
- جدول شماره ۴-۱۴: توزیع فراوانی تعداد فرزندان دانداران..... ۵۳
- جدول شماره ۴-۱۵: توزیع فراوانی تعداد افراد درگیر در فعالیتهای دانداری..... ۵۳
- جدول شماره ۴-۱۶: میزان نیاز به آموزش در زمینه های مختلف دانداری..... ۵۴
- جدول شماره ۴-۱۷: اولویت نیازهای آموزشی افراد در زمینه های مختلف دانداری..... ۵۵

- جدول شماره ۴-۱۸: میزان نیاز به آموزش در زمینه بیماریهای دامی ۵۶
- جدول شماره ۴-۱۹: اولویت نیازهای آموزشی افراد در زمینه بیماریهای دامی ۵۶
- جدول شماره ۴-۲۰: میزان نیاز به آموزش در زمینه واکسیناسیون، تزریقات و مصرف صحیح دارو ۵۷
- جدول شماره ۴-۲۱: اولویت نیازهای آموزشی افراد در زمینه واکسیناسیون، تزریقات... ۵۷
- جدول شماره ۴-۲۲: میزان نیاز به آموزش در زمینه مدیریت مرتع ۵۸
- جدول شماره ۴-۲۳: اولویت نیازهای آموزش افراد در زمینه مدیریت مرتع ۵۸
- جدول شماره ۴-۲۴: میزان نیاز به آموزش در زمینه تغذیه دام ۵۹
- جدول شماره ۴-۲۵: اولویت نیازهای آموزشی افراد در زمینه تغذیه دام ۵۹
- جدول شماره ۴-۲۶: میزان نیاز به آموزش در زمینه احداث، بهسازی و نوسازی جایگاه دام ۶۰
- جدول شماره ۴-۲۷: اولویت نیازهای آموزشی افراد در زمینه احداث، بهسازی و نوسازی جایگاه دام ۶۰
- جدول شماره ۴-۲۸: میزان نیاز به آموزش در زمینه تولید مثل ۶۱
- جدول شماره ۴-۲۹: اولویت نیازهای آموزشی افراد در زمینه تولید مثل ۶۱
- جدول شماره ۴-۳۰: میزان نیاز به آموزش در زمینه پشم چینی ۶۲
- جدول شماره ۴-۳۱: اولویت نیازهای آموزشی افراد در زمینه پشم چینی ۶۲

جدول شماره ۴-۳۲: میزان نیاز به آموزش در زمینه اصلاح نژاد و پرواربندی ۶۳

جدول شماره ۴-۳۳: اولویت نیازهای آموزشی افراد در زمینه اصلاح نژاد و پرواربندی .. ۶۳

جدول شماره ۴-۳۴: ارتباط سن و نیازهای آموزشی افراد در زمینه های مختلف دامداری
۶۴.....

جدول شماره ۴-۳۵: ارتباط سواد و نیازهای آموزشی افراد در زمینه های مختلف دامداری
۶۵.....

جدول شماره ۴-۳۶: ارتباط میزان درآمد اشخاص و نیازهای آموزشی افراد ۶۶

جدول شماره ۴-۳۷: ارتباط بین سابقه دامداری و نیازهای آموزشی افراد ۶۷

جدول شماره ۴-۳۸: ارتباط بین شغل اصلی و فرعی و نیازهای آموزشی افراد..... ۶۸

جدول شماره ۴-۳۹: ارتباط بین میزان ارتباطات و نیازهای آموزشی افراد..... ۶۹

جدول شماره ۴-۴۰: ارتباط بین تعداد فرزندان و نیازهای آموزشی افراد ۷۰

جدول شماره ۴-۴۱: ارتباط بین تعداد افراد درگیر در فعالیتهای دامداری و نیازهای آموزشی افراد

۷۱.....

جدول شماره ۴-۴۲: مقایسه نیازهای آموزشی افراد بر حسب عضویت در شوراهای اسلامی

۷۲.....

جدول شماره ۴-۴۳: مقایسه نیازهای آموزشی افراد بر حسب شرکت در دوره های آموزشی

۷۳.....

جدول شماره ۴-۴۴: رگرسیون چند متغیره تبیین نیازهای آموزشی افراد ۷۴

چکیده:

امروزه یکی از مهمترین مشکلات برنامه های آموزشی، عدم رغبت روستائیان به شرکت در فعالیتهای آموزشی و ترویجی می باشد که دلیل آن عدم تناسب فعالیتهای دوره های آموزشی برگزار شده با نیازهای کشاورزان می باشد. زمانی که فعالیتهای آموزشی برگزار شده براساس نیاز و علایق مخاطبان پی ریزی نشده باشد، علاوه بر هدر رفتن سرمایه، وقت و انرژی کارکنان ترویج، رغبت، تمایل و انگیزه بهره برداران جهت شرکت در فعالیتهای آموزشی و ترویجی را کاهش خواهد داد. تشخیص نیازهای آموزشی دامداران سنتی و سپس تدوین محتوی برنامه های آموزشی آنان، در جهت رفع این نیازها، دستیابی به اهداف مورد نظر برنامه ریزان را تسهیل و از اجرای برنامه های غیر ضروری و هدر رفتن سرمایه، وقت و توان اجرایی ادارات ذیربط جلوگیری می نماید و نیز موجب می شود که از کمیت برنامه های آموزشی کاسته و بر کیفیت آنها افزوده گردد.

براین اساس، این تحقیق به مطالعه نیازهای آموزشی - ترویجی دامداران سنتی کشور که علاوه بر تأمین تولیدات دامی کشور، بخشی از ارز مورد نیاز کشور را تأمین می کند، می پردازد. این تحقیق به روش توصیفی - همبستگی انجام شده است. متغیر وابسته تحقیق نیازهای آموزشی دامداران سنتی و متغیر مستقل ویژگیهای فردی، شخصیتی، اجتماعی و اقتصادی دامداران می باشد.

جامعه آماری تحقیق، دامداران سنتی شهرستان ورامین می باشد که با استفاده از نمونه برداری طبقه ای - تصادفی، تعداد ۳۳۱ نمونه از ۲ بخش جواد آباد و مرکزی انتخاب شدند. سپس پرسشنامه های تحقیق از طریق مصاحبه با افراد مورد نظر تکمیل شد. نتایج تحقیق نشان می دهد، بین تعداد فرزندان و تعداد افراد درگیر و نیازهای آموزشی در زمینه کلی دامداری رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد، همچنین بین سواد، میزان درآمد، میزان ارتباطات بین فردی، شغل اولیه یا ثانویه بودن دامداری، عضویت در شوراهای اسلامی، شرکت یا عدم شرکت در دوره های آموزشی و نیازهای آموزشی دامداران رابطه وجود دارد. ولی بین سابقه دامداری و سن دامداران و نیازهای آموزشی افراد در زمینه کلی رابطه معنی داری مشاهده نگردید. علاوه بر این، براساس نظر پاسخگویان روش آموزشی جلسه بحث، مناسب ترین شیوه آموزشی از نظر افراد مورد مطالعه می باشد.

کلمات کلیدی: نیازهای آموزشی - دامداران سنتی.

فصل اول

((طرح تحقیق))

مقدمه :

بخش کشاورزی از مهمترین بخشهای اقتصادی کشور می باشد که به دلیل حفظ و نگهداری سیستم حیات و همچنین تولید فرآورده های اساسی مردم دارای اهمیت ویژه ای می باشد. هم اکنون یکی از مهمترین نیازهای این بخش، افزایش تولید است. ضعف تولید و بازدهی اندک تولیدات بخش کشاورزی عمدتاً ناشی از ضعف تکنولوژیک و عدم آشنایی با فنون و قواعد نوین تولید کشاورزی است. با توجه به محدودیت توسعه سطحی کشاورزی، عملی ترین راه ممکن برای افزایش تولیدات، توسعه عمقی کشاورزی است. این امر با بهبود تکنولوژی، افزایش دانش کشاورزی و آگاهی به فنون کشاورزی نوین و به کوشش و همت مروجان، از طریق تقویت دستگاه ترویج تحقق می یابد.

ترویج یک نظام آموزشی است و فلسفه آن مبتنی بر اصول آموزش برای عمل، خودیاری و همکاریهای جمعی براساس برنامه ای است که با شرکت فعالانه گروههای علاقه مند طرح ریزی و اجرا می گردد. هدف آن کوشش در جهت تکامل روستائیان و ایجاد تحولات مطلوب در رفتار حرفه ای آنان به منظور توسعه مهارتهای اختصاصی آنان برای برخورداری از یک زندگی مرفه و والاتر است. (شهبازی ۱۳۵۱). به عبارت ساده تر، ترویج نوعی آموزش غیر رسمی است که از طریق آن روستائیان در زمینه روشهای صحیح تولید، مهارت لازم را کسب می کنند. نیل به این هدف مستلزم مشارکت فعالانه روستائیان و یاری سازمانهای ذیربط در طرح و اجرای برنامه های آموزشی متناسب با نیازهای روستائیان می باشد. لذا برخی از مسایل فوق مربوط به عدم توانایی برنامه های طرح شده در جهت نیل به این نیازها می باشد. (باقری، ۱۳۷۸).

براین اساس این تحقیق به نیازسنجی آموزشی - ترویجی دامداران می پردازد. تا از طریق انجام این تحقیق بتوان با شناسایی نیازهای آموزشی و اجرای فعالیتهای آموزشی متناسب با نیاز بهره برداران، علاوه بر سودمند بودن فعالیتهای برگزار شده، گامی در راه افزایش تولیدات و همچنین افزایش درآمد دامداران برداشته شده باشد. در حال حاضر در زمینه فعالیتهای کشاورزی (دامداری، مرغداری، پرورش کرم ابریشم و زنبور عسل و شکار) روستائیان کشورمان میزان ۵۱۰۶۲ هزار واحد تولید دامی را به خود اختصاص داده اند (مرکز آمار ایران، ۱۳۸۱).

جمعیت دامی شهرستان ورامین ۱۷۲۰۹۲ رأس بوده که بیشترین میزان آن مربوط به گوسفند و بیره (۶۸/۵٪) و ۱۷/۲ درصد از این جمعیت را گاو و گوساله تشکیل می دهند که در این میان بیشترین سهم (۲۰ هزار رأس) به گاوهای اصیل تعلق دارد. (جهاد کشاورزی شهرستان ورامین، ۱۳۸۲).

با طراحی و اجرای برنامه های آموزشی با محتوی مناسب و منطبق با نیازهای آموزشی دامداران، می توان آنها را در اجرای فعالیتهای مربوط به دامداری مشارکت داده و ما را به اهداف مورد نظر در بخش دامداری، بیش از پیش نزدیک نماید.

تعریف مسئله :

از نظر موضوع، این مطالعه به نیازسنجی آموزشی - ترویجی دامداران سنتی شهرستان ورامین می پردازد. کشور جمهوری اسلامی ایران از سه جامعه شهری، روستایی و عشایری تشکیل شده است. جامعه روستایی دارای جمعیتی در حدود ۲۳۰۲۶۲۹۳ نفر می باشد که هزاران سال است به کار کشاورزی و دامداری مشغول هستند و منبع مهم تغذیه می باشند. براساس آمار ارائه شده از سوی معاونت امور دام در سال ۸۱ میزان ۵۱۰۶۲ هزار واحد تولید دامی را در زمینه فعالیتهای کشاورزی (دامداری، مرغداری، پرورش کرم ابریشم و زنبور عسل و شکار)، روستائیان کشورمان به خود اختصاص داده اند (مرکز آمار ایران، ۱۳۸۱)، که این مقدار نقش قابل ملاحظه ای در اقتصاد و تولید پروتئین مورد نیاز کشور ایفا می نماید.

علی رغم تحولات عمیقی که در امر پرورش گوسفند و بز در نیم قرن اخیر در کشورهای مختلف جهان پیش آمده، هنوز تعداد زیادی از روستائیان باروشهای سنتی چندین قرن گذشته طی مسیر می نمایند. آمار کشتارگاهها در مورد وزن لاشه گوسفند و بز حاکی از کاهش وزن لاشه در دهه های اخیر نسبت به چندین دهه قبلی است. هم اکنون متوسط وزن لاشه دام در حدود ۲۰_۱۵ کیلوگرم است که تقریباً ۲/۳ وزن استاندارد می باشد. (مرکز آمار ایران، ۱۳۷۸؛ باصری، ۱۳۷۱). کاهش وزن لاشه دام بدلیل افزایش تعداد دام وعدم تکافوی منابع علوفه ای برای تأمین خوراک دام و همچنین عدم اعمال روش صحیح تولید مثل، به گزینی و بهداشت گله است.

در راستای طرح فوق که اشاره به وزن لاشه گوسفند و بز در دهه های اخیر و همچنین نیاز آموزشی روستائیان دامدار دارد، معاونت ترویج در امور دام عهده دار تعیین، انتخاب و اشاعه تکنولوژی نوین است و تنها ترویج است که با شناخت کافی از همه زمینه ها و امکانات و کمبودات موجود می تواند تکنولوژیهای مناسب را شناسایی و به تولید کنندگان و بهره برداران بطور اخص و جامعه روستایی کشور به طور اعم انتقال دهد. (موسائی، ۱۳۷۶). در این فرایند کار گزاران ترویج فقط مسئولیت انتقال یافته های مناسب را بر عهده ندارد بلکه مسئولیت خطیرتری در آموزش و دگرگونی جامعه دارد. این آموزشها با جهت گیری ایجاد مهارت و حرفه آموزی از یک سوی و نیز افزایش مهارت از سوی دیگر دنبال می شود که در این حرکت قبل از انتقال هر گونه ایده جدید، ترویج ملزم به شناخت و تحلیل وضع موجود، شناخت مخاطبین برای آشنایی با آثار ورود تکنولوژی و نیز مطالعه زمینه های موجود می باشد. علاوه بر این اقداماتی از قبیل آگاه سازی بهره گیران از تکنولوژی جدید، تهیه وسایل و نهاده های مورد نیاز آنان، هدایت تولید کنندگان به جلب حمایت خدمات تولیدی و آموزشی مهارتهای مورد نیاز، مدیریت و رهبری فعالیتهای اجتماعی و فنی در حیطه کار ترویج قرار می گیرد. بنابراین می توان گفت ترویج با آموزش پیوند ناگسستنی دارد و فعالیتهای عمده و اساسی ترویج با آموزش می باشد. یکی از مهمترین مشکلات و مسائل ذکر شده در راستای طرح فوق الذکر عدم رغبت روستائیان به شرکت در فعالیتهای آموزشی و ترویجی

می باشد. دلیل عدم رغبت روستائیان به شرکت در فعالیتهای آموزشی عدم تناسب فعالیتهای دوره های آموزشی برگزار شده با نیازهای آموزشی بهره برداران می باشد. (باقری، ۱۳۷۸).

به نظر حیدری (۱۳۷۲)، هر گامی که در راه توسعه برداشته شود، می باید با همراهی مردم انجام گیرد. زیرا افزایش نیروی انسانی در محیط و افزایش کارآئی در تأمین نیازها و برنامه ریزی محلی، شروط اصلی و مهم تحقق توسعه واقعی هستند. آموزشهای ترویجی قلمرو وسیعی از آموزش را در روستا برای تحقق بخشیدن به اهداف توسعه اجتماعی، اقتصادی در برمی گیرد.

برنامه های آموزشی - ترویجی زمانی می تواند موفقیت آمیز باشد که براساس نیاز و علائق مخاطبان پی ریزی شده باشد. زمانی که موفقیتهای آموزشی برگزار شد، براساس نیاز و علائق مخاطبان پی ریزی نشده باشد، علاوه بر هدر رفتن سرمایه، وقت و انرژی کارکنان ترویج، رغبت، تمایل و انگیزه بهره برداران جهت شرکت در فعالیتهای آموزشی - ترویجی را کاهش خواهد داد. تدوین برنامه براساس نیاز و علائق مردم، یکی از عوامل بازدارنده ترویج در کشورهایی می باشد که حتی تکنولوژی مناسب را نیز در اختیار دارند، در واقع اگر در اینگونه کشورها نیز برنامه ها براساس علائق و نیاز مردم پی ریزی نشده باشد، اگر حتی مناسبترین تکنولوژی را نیز در اختیار داشته باشند، با شکست مواجه خواهند شد. باقری (۱۳۷۸)، راب (۱۳۷۴)، شهبازی (۱۳۷۵) و ونتلینگ (۱۳۷۶) و

Chizari and Noorabadi (1999) Karbasion, Chizari and Lindner (1995).
Chizari, Lindner and Zooghi (1999)

اهمیت موضوع:

یکی از فاکتورهای مهم سنجش میزان توسعه یافتگی، موفقیت‌های اجتماعی و پیشرفت‌های هر جامعه ای ارزیابی چگونگی تغذیه آن جامعه می باشد. زیرا شکی نیست که پیشرفت همه جانبه یک اجتماع بستگی به سلامت روحی و جسمی افراد آن جامعه دارد، به عبارت دیگر هر چقدر افراد یک جامعه که نیروی فعال و سرمایه واقعی آن را تشکیل می دهد سالمتر و شادابتر باشد، پیشرفت‌های اقتصادی، فرهنگی آن سریعتر خواهد بود (ناجی و علامه، ۱۳۷۴).

در تغذیه، مواد غذایی پروتئین دار نظیر: حبوبات، گوشت قرمز و سفید، تخم مرغ، شیر و فرآورده های آن از جایگاه خاصی برخوردار می باشد. اهمیت مواد پروتئینی در تغذیه آنچنان مورد توجه می باشد که هم اکنون معیار فقر در جهان از نظر سازمان بهداشت جهانی، کمبود پروتئین شناخته شده است. در این بین پروتئین حیوانی از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشد. زیرا اولاً پروتئین حیوانی مورد نیاز انسان بوسیله سایر مواد غذایی قابل ترمیم نیست و ثانیاً این پروتئین نقش مهمی را در رشد و پیشرفت فعل و انفعالات سیستم های مختلف بدن ایفا می کند. بگونه ای که کمبود بعضی از اسیدهای آمینه ضروری در کودکان باعث کودنی و عقب ماندگی آنها شده و با نرسیدن پروتئین حیوانی کافی به مادر رشد جنین را مختل می سازد. (ولایتی، ۱۳۷۸).

با توجه به نیاز مبرم انسان به پروتئین حیوانی و تولید این پروتئین بوسیله حیوانات و استفاده از مواد غذایی که مستقیماً برای بشر قابل استفاده نمی باشد، پرورش حیوانات از دیر باز از اهمیت و جایگاه خاصی در زندگی انسان برخوردار بوده و بشر در گذشته، حال و آینده بخاطر تأمین پروتئین مورد نیاز خود ناچار از توجه نمودن و اهمیت دادن به ابعاد مختلف پرورش دام بوده و می باشد. پرورش انواع دام ضمن تأمین نیازهای پروتئین حیوانی جمعیت انسانی، تأثیرات بسزایی در ارزش افزوده بخش کشاورزی، اشتغال و فعالیت صنایع وابسته دارد.

هم اکنون در کشور بالغ بر ۷۰ درصد جمعیت شاغل در روستا، ۹۰ درصد جمعیت عشایری و ۱۰ درصد جمعیت شهری در فعالیتهای امور دام نقش دارند و از سوی ارزش جمعیت دامی و سرمایه گذاری، بالغ بر ۸۸۰۰۰ میلیارد ریال این زیر بخش به خود اختصاص داده است و همچنین تولید بیش از ۲۳۵ هزار تن پروتئین حیوانی به اهمیت این زیر بخش ارزش بیشتری می دهد (ناجی و علامه، ۱۳۷۴).

بنابراین براساس ارزش بالای غذایی تولیدات دامی باید برنامه های آموزشی - ترویجی براساس نیاز سنجی روستائیان قرار گیرد. سنجش نیاز های کشاورزان، فاصله بین وضع موجود و وضعیت مطلوب را شناسایی می کند و با توجه به این فاصله، نیازهای اولویت گذاری می شوند. علاوه بر این، نیازسنجی منشأ و پیدایش نیازها را شناسایی کرده و راه حلی برای تقلیل یا حذف نیاز پیشنهاد می کنند،

(Stewar and Cuffman 2003) شهبازی (۱۳۷۱) جهت افزایش تولیدات کشاورزی روستائیان کشور می گوید: با طرح و اجرای فعالیتهای آموزشی فنی می توان مناسب ترین الگوها و شیوه های تولید مناسب

و پیشرفته را جایگزین الگوهای سنتی و معیشتی با شیوه ها و مراودات کهنه نمود تا از این طریق باعث افزایش عملکرد و ارتقاء سطح خانوارها و رونق بخشیدن به نظام اقتصادی کشور شد.

با توجه به راهبردهای افزایش تولیدات کشاورزی به نقش مهم و گسترده ترویج و آموزش کشاورزی پی خواهیم برد و ترویج در این میان می بایستی با شناخت نیاز، علائق و خواسته های ارباب رجوع و برنامه ریزان فعالیتهای آموزشی - ترویجی بر این اساس، گام مهمی را در راه افزایش تولیدات کشور در بردارد.